

Research Article

Self-disgust questionnaire(SDS-R): investigating psychometric features

Authors

Marzieh Ali vandi vafa*¹, Fatemeh Mirza aghazadeh², Foad jasimi³

*1. Assistant professor of psychology, Azad University, Tabriz city, Iran, Email:

m.alivand@iaut.ac.ir. (corresponding author)

2. Ms in clinical psychology, Azad University, Tabriz city, Iran, Email:

E_f_aghazadeh@Yahoo.com

3. Ms in clinical psychology, Iran University of Medical Science, Tehran, Iran, email:

jasimi1990foad@gmail.com

Abstract

Receive Date:
30/01/2022

Accept Date:
16/08/2023

Introduction: The goal of this study was to determine the psychometric characteristics of Revised Self-Disgust Scale in the Iranians.

Method: This study was a basic research; The methodology of it was of the descriptive-correlative kind. The statistical society contained people who had been student in the universities of Tabriz city since 2018-2019. 392 people were selected by random sampling. After translating scale by two students, expert in English language, with altering based on psychology professors' expertly opinions and many feedbacks from 30 participants who filled the scale in pilot testing, it was exerted accompanying Beck's depression scale, Disgust Sensitivity and OXFORD Happiness Questionnaire. For determining reliability the scale was again exerted after 2 weeks. The AMOS & SPSS-22 were used for analyzing data.

Result: the scale have a good face validity. factor analysis confirmed two factors: behavioral(personality) and physical self-disgust. The instrument had a significant convergent validity as well, based on it's correlation with the beck scale and the disgust scale (respecting 0/32, 0/15, $p < 0/01$). Also, correlation between the factors was 0.72 and between each factor with total score was over 0/90. Finally, results showed the internal consistency was totally 0/83. Test-retest reliability was shown to be high(0/87, $p < 0/01$).

Discussion and conclusion: it is inferred that SDS-R has a good validity and reliability among Iranian population and it can be used for measuring self-disgust variable.

Keywords

self-disgust scale, validity, reliability, physical self-disgust, behavioral self-disgust

Corresponding
Author's E-mail

m.alivand@iaut.ac.ir

آدرس پست الکترونیکی نویسنده مسئول

پرسشنامه‌ی خودانزجاری SDS-R: بررسی ویژگی‌های روانسنجی

نویسندگان

مرضیه علی‌وندی وفا^{۱*}، فاطمه میرزا آقازاده^۲، فواد جسیمی^۳

*. استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد، تبریز، ایران. تلفن: ۰۹۱۴۸۴۵۳۳۲۵، ایمیل: m.alivand@iaut.ac.ir (نویسنده مسئول)

۲. دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد، تبریز، ایران، E_f_aghazadeh@Yahoo.com

۳. دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران، jasimi1990Foad@gmail.com

چکیده

مقدمه: هدف از پژوهش حاضر، تعیین ویژگی‌های روانسنجی مقیاس تجدیدنظرشده‌ی خود-انزجاری^۱ در جمعیت ایرانی بود.

روش: طرح پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی و از نظر جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه افرادی بودند که در سال ۹۷-۹۸ در دانشگاه‌های تبریز دانشجو بودند. در نهایت ۳۹۲ نفر از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با استفاده از جدول اعداد تصادفی انتخاب شدند. ابتدا مقیاس مذکور توسط دو دانشجو مسلط به زبان انگلیسی به فارسی ترجمه شد؛ سپس، ترجمه با توجه به نظرات اساتید و اجرا بر روی ۳۰ دانشجو در مطالعه‌ی ابتدایی ویرایش گردید؛ سپس مقیاس نهایی بدست آمده با آزمون‌های افسردگی بک، حساسیت انزجاری و شادکامی آکسفورد اجرا گردید. جهت بررسی پایایی، بعد از دو هفته، آزمون دوباره اجرا شد. AMOS و SPSS-22 برای تحلیل داده استفاده گردیدند.

نتایج: مقیاس دارای روایی صوری قابل قبول می‌باشد. تحلیل عاملی تاییدی، دو عامل رفتاری (شخصیتی) و ظاهری را

تاریخ دریافت:
۱۴۰۰/۱۱/۱۰

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۲/۰۵/۲۵

^۱. Self-Disgust Scale_Revised

نشان داد. همچنین ابزار دارای روایی همزمان مناسب با آزمون افسردگی بک و مقیاس حساسیت انزجاری تشخیص داده شد (به ترتیب، ۰/۳۲ و ۰/۱۵). بعلاوه، همبستگی عوامل با هم ۰/۷۲ و با نمره‌ی کل بالاتر از ۰/۹۰ بود. در نهایت، نتایج آلفای کرونباخ، همسانی درونی ۰/۸۳ را نشان داد. پایایی مقیاس نیز بالا تشخیص داده شد (۰/۸۷).

بحث و نتیجه‌گیری: چنین استنباط می‌شود که مقیاس SDS-R دارای روایی و پایایی مناسب در جمعیت ایرانی بوده و می‌توان از آن برای سنجش خودانزجاری استفاده نمود.

کلیدواژه‌ها

واژگان کلیدی: مقیاس خودانزجاری، روایی، پایایی، خودانزجاری فیزیکی، خودانزجاری رفتاری

پست الکترونیکی
نویسنده مسئول

آدرس پست الکترونیکی نویسنده مسئول m.alivand@iaut.ac.ir

توضیح طرح پژوهشی با ذکر مرکز / موسسه تامین کننده

طرح پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی و از نظر جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی بود. این طرح جهت هنجاریابی مقیاس خودانزجاری انجام گردید؛ چرا که ابزار مناسبی جهت سنجش این سازه که بسیار در افراد مبتلا به اختلالات روانشناختی و همچنین افراد سالم دیده می‌شود، در دسترس نبود. طرح مذکور زیر نظر معاونت پژوهشی و تحقیقاتی دانشگاه آزاد تبریز انجام گرفت و هزینه‌های آن نیز توسط این مرکز متقبل گردید

مواد آلوده و خطرناک محافظت می‌کند (۵، ۶). این هیجان جهانشمول بوده و در آزمون‌های روانی به مانند سایر هیجان‌های اصلی، توسط افراد قابل تشخیص می‌باشد (۷). در گذشته، متخصصان بیشتر به کارکرد تکاملی انزجار اشاره داشته و این نوع هیجان را در جهت دوری از مواد آلوده مهم می‌دانستند؛ ولی امروزه بر معانی عمیق‌تر این هیجان یعنی جنبه‌های اخلاقی، اجتماعی و رشد روانی فرد تاکید می‌شود (۸، ۹). همچنین، متخصصین بر دخالت این نوع از هیجان در ایجاد و نگهداری برخی از اختلالات روانی تاکیده داشته‌اند؛ مانند اختلالات اضطرابی، اختلال وسواسی-جبری، اختلالات خوردن و اختلال شخصیت مرزی (۱۰-۱۸).

با عنایت به تعریف بسط یافته‌ی انزجار از واکنش‌های غذایی به حیطة‌ی جامعه و روان انسان‌ها، می‌توان گفت که این

مقدمه

کژکاری هیجانی و شیوه‌های تنظیم هیجان از جمله مولفه‌های مهم در سلامت روان و اختلالات روانی می‌باشد (۱، ۲). یکی از هیجان‌هایی که در طول تکامل انسان از اهمیت حیاتی برخوردار بوده، انزجار^۱ می‌باشد. از نظر لغت-شناسی و تکاملی، کلمه‌ی انزجار با مزه‌ی بد ارتباط دارد (۳). انزجار به معنای بی‌زاری از چیزی به خاطر برخی خصوصیات آن مانند بو، مزه و شکل می‌باشد (۴). برخلاف اکثر هیجان‌ها که سیستم سمپاتیک را درگیر می‌کنند، انزجار سیستم پاراسمپاتیک را درگیر می‌کند و از این طریق از فرد در برابر

^۱. Disgust

انزجاری در جامعه‌ی ایرانی از الگوی طراحی شده اصلی در این تست تبعیت می‌کند؟؛ و ب) آیا پرسشنامه‌ی خود-انزجاری در جمعیت ایرانی (غیربالینی) از ویژگیهای روانسنجی (روایی و پایایی) قابل قبولی برخوردار است؟

فرضیه‌ها یا سوال‌های پژوهش (در صورت وجود)

این پژوهش بر دو سوال اساسی استوار بوده است: الف) آیا پرسشنامه‌ی خود-انزجاری در جامعه‌ی ایرانی از الگوی طراحی شده اصلی در این تست تبعیت می‌کند؟؛ و ب) آیا پرسشنامه‌ی خود-انزجاری در جمعیت ایرانی (غیربالینی) از ویژگیهای روانسنجی (روایی و پایایی) قابل قبولی برخوردار است؟

روش: شامل (نوع پژوهش، آزمودنی، جامعه آماری و نمونه پژوهش، ابزارهای پژوهش، شیوه انجام پژوهش و شیوه تحلیل داده‌ها).

طرح پژوهش حاضر از نظر هدف بنیادی و از نظر جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد.

جامعه و نمونه

جامعه‌ی این پژوهش کلیه‌ی دانشجویان دانشگاه‌های سراسری و آزاد شهر تبریز در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ بودند. انتخاب ۵۰۰ نفر به عنوان نمونه ملاک قرار داده شد. نمونه‌های ۳۰۰-۵۰۰ نفری برای تحقیقات هنجاریایی مناسب تشخیص داده شده‌اند (کومری و لی؛ به نقل از پری و همکاران، ۲۰۱۳، کاس و تسلی به نقل از سیف، ۱۳۹۱).

برای به دست آوردن نمونه، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با استفاده از جدول اعداد تصادفی استفاده شد؛ بدین صورت که با استفاده از لیست دانشجویان هر دانشکده، به هر فرد کد سه رقمی مانند ۰۰۳ اختصاص داده شد؛ محقق برای انتخاب افراد نمونه از جدول، بطور اتفاقی از یک نقطه-ی جدول در جهت ستون شروع و اعداد کوچکتر از حجم نمونه را انتخاب کرد. عدد انتخاب شده در واقع همان کد فردی از جامعه بود که باید بعنوان نمونه برگزیده می‌شد. این کار آنقدر ادامه یافت تا به تعداد افراد نمونه (۵۰۰ نفر) عدد انتخاب شد.

ملاک‌های ورود به تحقیق

داشتن سلامت روانشناختی عمومی (نداشتن سابقه‌ی

هیجان ممکن است هدفش محافظت از فرد از راه‌های مختلف باشد(۴). برای مثال، واکنش‌های چهره‌ای انزجار نه تنها به وسیله‌ی غذا و مزه‌های بد، بلکه به واسطه‌ی مورد بی‌انصافی قرار گرفتن نیز فراخوانی می‌شوند(۵).

یکی از حیطه‌های کارکردی که انزجار به آن بسط یافته و در حال حاضر مورد توجه قرار گرفته، خودانزجاری می‌باشد. بررسی ادبیات مربوطه نشان از این واقعیت دارد که معطوف شدن انزجار به طرف خود می‌تواند دایره‌ی کارکرد این هیجان را بشکل متفاوتی تغییر دهد؛ مسیری که در حوزه‌ی تحقیقات روانشناسی انسان تازه بوده و متخصصان هنوز از چندوچون آن آگاهی زیادی ندارند(۱۳، ۱۹).

خود-انزجاری در لغت‌نامه‌ی آکسفورد بشکل تنفر فرد از شخصیت خودش یا خصوصیات رفتاری‌اش تعریف شده است. محققان خود-انزجاری را حاوی دو بخش عاطفی و شناختی دانسته‌اند: بخش عاطفی حاوی انزجار و خشم معطوف به خود و بخش شناختی حاوی افکار خود انتقادی می‌باشد(۲۰). با توجه به این امر که در پاسخ به این هیجان، فرد به نمایش رفتارهای خاصی مانند اجتناب و رفتارهای خودتخریبی و خودتنبیهی می‌پردازد(۲۱، ۲۲)؛ لذا خود-انزجاری نیز مانند بسیاری از هیجانات، بخش سومی نیز دارد که رفتاری می‌باشد.

برخلاف انزجار بیرونی، خود-انزجاری معطوف به درون و به طور غیرسازگارانه‌ای معطوف به خود فرد می‌باشد(۱۳، ۲۳)؛ لذا با توجه به این اطلاعات، چنین استنباط می‌شود که خود-انزجاری نیز باید کارکرد محافظتی از خود فرد و سازگاری با اجتماع را به عهده داشته باشد؛ مقوله‌ای که نیازمند بررسی‌های بیشتری است. از طرفی، با توجه به دامنه‌ی محدود تحقیقات کمی در باب چگونگی شکل‌گیری خود-انزجاری، کارکرد آن و رابطه‌ی آن با سلامت روانشناختی(۲۴)؛ انجام پژوهش‌های سنجش‌محور می‌تواند اطلاعات مفیدی را برای متخصصان امر و بالینگران فراهم آورد(۲۵). بر این اساس، با عنایت به این امر که ابزار مناسبی برای سنجش خودانزجاری در داخل وجود ندارد؛ هدف پژوهش حاضر، ایجاد مقدمات برای پیشرفت تحقیقات داخلی در حوزه‌ی خود-انزجاری، از طریق هنجاریایی یکی از رایج‌ترین آزمون‌های سنجش خودانزجاری یعنی SDS-R می‌باشد. به بیانی ساده‌تر، این پژوهش بر دو سوال اساسی استوار بوده است: الف) آیا پرسشنامه‌ی خود-

افسردگی، اضطراب و استرس ۰/۶۵ گزارش شده است که هر دو روایی بالاتر از SDS می‌باشند (۱۳). بنابراین، می‌توان گفت که مطالعات اولیه، پایایی و روایی قابل قبولی را نشان داده است.

- مقیاس افسردگی بک-۳۲

در پژوهش چنگیز رحیمی، ضریب آلفای کرونباخ این ابزار ۰/۸۷ و ضریب همبستگی پیرسون برای بازآزمایی ۰/۷۳ به دست آمده است؛ همچنین، روایی همزمان با پرسشنامه‌ی سلامت عمومی بدین صورت بوده است: همبستگی با خرده آزمون افسردگی ۰/۶۸ و اضطراب ۰/۶۶ بوده است که در سطح ۰/۰۱ معنادار می‌باشند). این مقیاس جهت ارزیابی اعتبار همگرا استفاده گردید؛ چرا که در تحقیقات مشخص شده است خودانزجاری با افسردگی ارتباط مستقیم دارد (۲۶، ۲۷).

- مقیاس حساسیت انزجاری^۴

پایایی درونی مقیاس حساسیت انزجاری در دامنه‌ای بین ۰/۸۰ تا ۰/۸۷ قرار دارد. از سویی، برای سنجش اعتبار این مقیاس، از روش تحلیل عاملی استفاده شده است که چهار عامل انزجار مرکزی، انزجار آلودگی، یادآور حیوان و انزجار رابطه جنسی متناظر با ابزار اصلی بدست آمده است (۲۹). مقیاس حساسیت انزجاری برای سنجش روایی سازه استفاده شده است.

- مقیاس شادکامی آکسفورد^۵

بررسی همسانی درونی این مقیاس نشان می‌دهد که تمام ۲۹ گزاره این فهرست با نمره کل همبستگی بالایی داشتند؛ به عبارتی، آلفای کرونباخ برای کل فهرست برابر با ۰/۹۱ بود. همبستگی پیرسون بین فهرست شادکامی آکسفورد با فهرست افسردگی بک ۰/۴۸ بود که روایی واگرایی فهرست شادکامی آکسفورد را تایید می‌کند (۳۰). مقیاس آکسفورد جهت بررسی اعتبار واگرا انتخاب گردید.

شیوه‌ی اجرا

ابتدا مقیاس اصلی خود-انزجاری توسط دو دانشجوی یکی دانشجوی روانشناسی و دیگری دانشجوی ادبیات انگلیسی به فارسی ترجمه شد و این دو نسخه با هم مقایسه گردیدند

روانپزشکی و عدم استفاده از داروهای روانپزشکی) و ملاک-های خروج از تحقیق نیز عدم شرکت در بازآزمایی و پر کردن ناقص پرسشنامه بود.

در تحقیق حاضر، بر اساس ملاک‌های ورود و خروج، ۱۰۸ نفر به دلایل وجود سابقه روانپزشکی، پر کردن ناقص پرسشنامه و عدم شرکت در بازآزمایی کنار گذاشته شدند و در نهایت تعداد ۳۹۲ فرد برای تجزیه و تحلیل نهایی در نظر گرفته شدند که نمونه قابل قبولی برای هنجاریابی تلقی می‌شود (کاس و تنسلی، به نقل از سیف، ۱۳۹۱).

ابزار پژوهش

SDS-R - مقیاس تجدید نظر شده‌ی خودانزجاری) مقیاس SDS-R فرم تجدید نظر شده‌ی مقیاس SDS می‌باشد که توسط خود آزمودنی پر می‌شود. این ابزار جهت سنجش احساس انزجار فرد در باب ظاهر و رفتار خودش توسط پاول و همکارانش در سال ۲۰۰۸ طراحی شده است. مقیاس انگلیسی دارای ۱۵ سوال اصلی و ۷ سوال تعدیل-کننده می‌باشد (یعنی سوالات ۴، ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۷ و ۱۹). پانزده سوال اصلی بر روی مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای از "قویا مخالفم" تا "قویا موافقم" نمره‌گذاری می‌شود. قابل ذکر است که سوالات تعدیل‌کننده نمره‌گذاری نمی‌شوند؛ بلکه صرفاً جهت تعدیل حس القایی ناخوشایند ناشی از ۱۵ سوال اصلی مقیاس می‌باشند. دامنه‌ی نمرات مقیاس بین ۱۵ تا ۱۰۵ می‌باشد که ۱۰۵ نشان‌دهنده‌ی بالاترین میزان خودانزجاری است. سوالات ۲، ۸، ۱۱ و ۱۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. مقیاس انگلیسی دارای ۳ عامل فیزیکی (ظاهری)، رفتاری و انزجار کلی می‌باشد (۱۳). هر عامل دارای ۵ سوال می‌باشد؛ که عامل فیزیکی شامل سوالات ۸، ۱۲، ۱۵، ۱۹ و ۲۱، عامل رفتاری شامل سوالات ۳، ۱۱، ۱۴، ۱۸ و ۲۲ و عامل کلی شامل سوالات ۱، ۲، ۵، ۷ و ۹ می‌باشد. گویه‌های عامل کلی دارای بار عاملی بر روی هر دو عامل فیزیکی و رفتاری است. مطالعات اولیه‌ی پایایی، براساس تحلیل عاملی اصلی و تحلیل چرخش واریماکس، از عوامل سه گانه‌ی مورد نظر طراحان حمایت کرده است. همچنین، پایایی بر اساس روش سنجش توافق درونی، آلفای ۰/۹۲ به دست آمده است. در زمینه روایی، روایی همزمان آن با مقیاس حساسیت انزجاری ۰/۴۱ و با مقیاس

^۳. Beck Depression Scale

^۴. Disgust Sensitivity Scale

^۵. OXFORD Happiness Questionnaire

اطمینان از کفایت حجم نمونه انجام گردید که مقدار آن ۰/۸۸۴ به دست آمد. سپس از آنجا که همبستگی بین گویه‌های آزمون، زیربنای تحلیل عاملی است، برای آن‌که مشخص شود همبستگی بین متغیرها برابر صفر نیست؛ از آزمون کرویت بارتلست استفاده شد که مقدار آن ۱۶۲۴/۱۷ به دست آمد ($p < ۰/۰۱$). بنابراین، داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی مناسب تشخیص داده شد.

در مقیاس اصلی SDS-R سه عامل کشف شده بودند؛ اما با توجه به نسخه اولیه‌ی مقیاس (SDS) که دو عامل خود انزجاری فیزیکی و رفتاری را نشان داده است (با قدرت تبیینی بالا)؛ به علاوه، با توجه به قدرت تبیین پایین عامل خود-انزجاری کلی در نسخه‌ی اصلی و ویرایش یافته (SDS-R) و همپوشانی آن با دو عامل دیگر، تحلیل عاملی تاییدی بر اساس استخراج ۲ عامل در دستور کار قرار گرفت. با محدود کردن استخراج عوامل به ۲ عامل و استفاده از چرخش واریماکس و تعیین ضریب همبستگی ۰/۴۰ و بالاتر برای بار عاملی هر آیت، تحلیل عاملی تاییدی انجام شد. با دستور استخراج دو عامل، درصد کل واریانس تبیین شده ۴۲/۰۹ به دست آمد. عامل اول با ارزش ویژه ۵/۰۴، ۳۳/۵۸ درصد کل واریانس و عامل دوم با ارزش ویژه ۱/۲۷، ۸/۵۱ درصد کل واریانس‌های آزمون را تبیین می‌کنند.

در تحلیل عاملی تاییدی دو عامل به دست آمد که در آن گویه‌های ۹ «مردم از من دوری می‌کنند.» و ۲۲ «رفتارم دیگران را بیزار کرده و از من دور می‌سازد» دارای بار عاملی کمتر از ۰/۴ بودند، پس حذف شدند و درصد واریانس‌های تبیین شده هر عامل پس از چرخش مجدداً محاسبه شد. پس از حذف دو گویه درصد کل واریانس تبیین شده به ۴۴/۵۶ درصد رسید. این بار عامل اول با ارزش ویژه ۴/۵۲، ۳۴/۷۶ درصد کل واریانس و عامل دوم با ارزش ویژه ۱/۲۷، ۹/۸۰ درصد کل واریانس‌های آزمون را تبیین می‌کنند؛ بنابراین مدل دو عاملی با حذف گویه‌های ۹ و ۲۲، بیشترین درصد کل واریانس تبیین شده را دارد و به عنوان بهترین مدل حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی نسخه‌ی اصلی SDS-R پذیرفته می‌شود. بارهای عاملی به دست آمده در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱- مدل نهایی حاصل از تحلیل تاییدی مقیاس خود

و در نهایت یک نسخه شدند؛ سپس این ترجمه بر اساس نظرات دو تن از اساتید روانشناسی مورد جرح و تعدیل قرار گرفت. پس از آن، در اختیار ۳۰ نفر دانشجوی قرار گرفت و با توجه به فیدبک آنها در اجرای اولیه‌ی نسخه‌ی ترجمه شده، تغییرات لازم در ترجمه اعمال گردید.

مقیاس نهایی به همراه آزمون‌های افسردگی بک، حساسیت انزجاری و شادکامی آکسفورد در اختیار شرکت-کنندگان قرار گرفت. مقیاس‌ها در دانشگاه پر شدند؛ بدین صورت که با دانشجویان مصاحبه می‌شد و بعد از توضیحاتی در باب رازداری و هدف تحقیق، پرسشنامه‌ها برای پاسخگویی در اختیارشان قرار داده می‌شد. سپس برای اجرای بازآزمون از آنها خواسته می‌شد که شماره‌ی خود را بر روی برگه‌ها درج کنند. جهت بررسی پایایی، آزمون بعد از دو هفته بار دیگر در اختیار افراد قرار گرفت. در این تحقیق، در هنگام دعوت از افراد برای شرکت در تحقیق و همچنین، قبل از اجرای آزمون، هدف از تحقیق و طول مدت آن و همچنین رازداری و آزادی افراد در ادامه دادن یا ندادن تحقیق توضیح داده شد. در تحقیق حاضر نیز، اگرچه تلاش شد تا تعداد ۵۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های سراسری و آزاد شهر تبریز بعنوان نمونه‌ی آماری انتخاب شود؛ ولی با رعایت ملاک‌های تحقیق، در نهایت تعداد ۳۹۲ نفر برای تجزیه و تحلیل نهایی در نظر گرفته شد. در واقع، داده‌های ۱۰۸ نفر به دلایل پر کردن ناقص پرسشنامه و عدم شرکت در بازآزمایی کنار گذاشته شد. در پایان، نرم-افزارهای AMOS و SPSS-22 برای تحلیل داده‌ها به کار برده شدند.

نتایج

نمونه پژوهش حاضر، ۳۹۲ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های سراسری و آزاد شهر تبریز در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ بودند که از این تعداد ۵۴/۳ درصد (۲۱۳ نفر) مونث، ۴۵/۷ درصد (۱۷۹) مذکر، ۳۴۶ نفر بین ۱۸ تا ۲۵ (۸۸/۳ درصد)، ۳۷ نفر بین ۲۶ تا ۳۰ (۹/۴)، ۶ نفر بین ۳۱ تا ۳۵ (۱/۵)، ۳ نفر بین ۳۶ تا ۴۰ (۰/۸) سال بودند.

به منظور بررسی ساختار عاملی با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی، در ابتدا آزمون کفایت نمونه‌برداری برای حصول

اعتبار سازه‌ی (واگرا) آن دارد. روش چهارم ارزیابی اعتبار سازه در مطالعه حاضر، بررسی همبستگی متقابل بین مؤلفه‌های خود انزجاری فیزیکی و رفتاری بود. نتایج نشان داد بین خود انزجاری فیزیکی و رفتاری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (رجوع شود به جدول ۳).

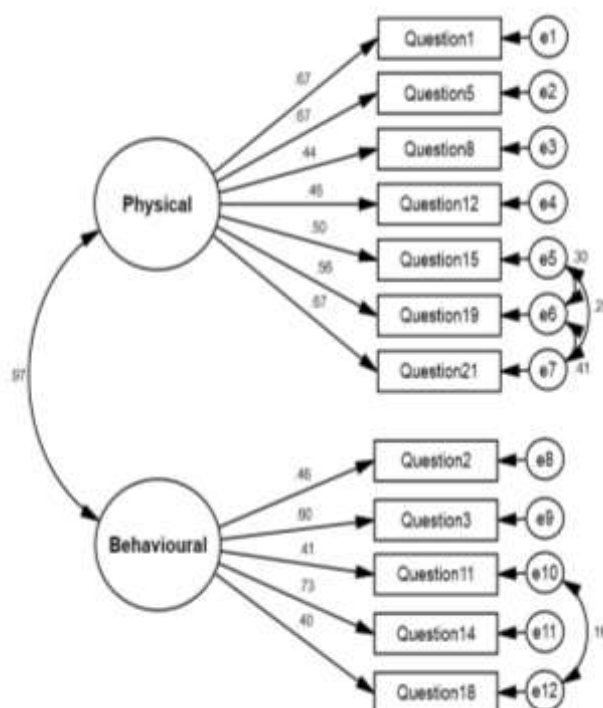
در گام بعدی برای بررسی پایایی آزمون از روش آلفای کرونباخ و روش آزمون-بازآزمون استفاده شد.

جدول ۳- میانگین، انحراف استاندارد و نتایج مربوط به همسانی درونی SDS-R

نتایج آلفای کرونباخ، همسانی درونی قابل قبولی را نشان می‌دهند.

در نهایت، برای بررسی پایایی، روش آزمون-بازآزمون با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون بین دو بار اجرا استفاده شد.

جدول ۴- نتایج همبستگی پیرسون بین دو بار اجرا با فاصله دو هفته

شکل ۱- مدل نهایی تحلیل عاملی تأییدی

در روش دوم برای بررسی اعتبار مقیاس SDS-R، همبستگی گشتاوری پیرسون بین SDS-R با مقیاس افسردگی بک (BDI) و DPSS محاسبه گردید (اعتبار سازه). نتایج در جدول زیر ذکر گردیده است.

جدول ۲. همبستگی متقابل متغیرها و مقیاس‌های اندازه‌گیری شده جهت سنجش اعتبار سازه

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد بین نمره کل SDS و مؤلفه‌های آن (خود انزجاری فیزیکی و رفتاری) با BDI و DPSS همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد ($P < 0.01$)؛ بنابراین می‌توان گفت ضرایب همبستگی پایین‌تر از متوسط حاکی از استقلال SDS-R با BDI و DPSS و درعین حال ارتباط معنادار اما جزئی بین آنها است. از طرفی، در روش سوم برای بررسی اعتبار واگرا SDS-R، همبستگی گشتاوری پیرسون مقیاس SDS-R با آزمون شادکامی آکسفورد مورد سنجش قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که بین آزمون شادکامی آکسفورد و SDS-R همبستگی متوسط و منفی وجود دارد؛ و این نیز نشان از استقلال مقیاس خودانزجاری به عنوان سازه‌ای مجزا و

جدول ۱.

جدول ۱- مدل نهایی حاصل از تحلیل تاییدی مقیاس خود انزجاری (SDS-R)

عامل‌ها		گویه‌ها
خود انزجاری رفتاری	خود انزجاری فیزیکی	
	۰/۷۹۰	۱۹. از نگاه کردن به خودم اذیت می‌شوم.
	۰/۷۸۵	۲۱. فکر می‌کنم حال به هم زن به نظر می‌رسد.
	۰/۷۵۴	۱۵. از تأمل در مورد خودم دوری می‌کنم.
	۰/۵۴۲	۸. خودم را جذاب می‌پندارم.
	۰/۵۱۰	۱۲. نمی‌خواهم دیده شوم.
	۰/۴۸۲	۵. نمی‌توانم خودم را تحمل کنم.
	۰/۴۵۷	۱. من خودم را انزجارآور (حال به هم زن) می‌دانم.
۰/۶۶۱		۱۱. درباره‌ی شیوه‌ی رفتارم احساس خوبی دارم.
۰/۶۳۸		۱۸. رفتار من به خوبی رفتار دیگران است.
۰/۵۹۴		۲. به کسی که هستم افتخار می‌کنم.
۰/۵۲۹		۳. حال من از شیوه‌ی رفتارم به هم می‌خورد.
۰/۴۶۹		۱۴. معمولاً چیزهایی انجام می‌دهم که حس می‌کنم بسیار بیزارکننده و انزجارآور هستند.
۰/۴۲۹		۷. دلایل زیادی باعث انزجار و بیزاری من می‌شود.

جدول شماره ۲

جدول ۲. همبستگی متقابل متغیرها و مقیاس‌های اندازه‌گیری شده جهت سنجش اعتبار سازه

متغیر	۱. خود انزجاری فیزیکی	۲. خود انزجاری رفتاری	۳. خود انزجاری کل	۴. BDI	۵. DPSS	۶. OHI
۱- خود انزجاری فیزیکی	۱	۰/۷۲۲**	۰/۹۴۵**	۰/۳۰۴**	۰/۱۳۳**	۰/۰۵

۰/۰۸	۰/۱۶۶**	۰/۳۰۰**	۰/۹۰۹**	۱	۰/۷۲۲**	۲- خودانزجاری رفتاری
۰/۰۶	۰/۱۵۸**	۰/۳۲۵**	۱	۰/۹۰۹**	۰/۹۴۵**	۳- خودانزجاری کل
-	۰/۰۵۹	۱	۰/۳۲۵**	۰/۳۰۰**	۰/۳۰۴**	۴. BDI
-	۱	۰/۰۵۹	۰/۱۵۸**	۰/۱۶۶**	۰/۱۳۳**	۵. DPSS
-	-	-	-۰/۵۱	-۰/۴۸	-۰/۳۹	۶. OHI

**P<0.01, *P<0.05.

جدول شماره ۳

جدول ۳- میانگین، انحراف استاندارد و نتایج مربوط به همسانی درونی SDS-R

مقیاس	مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب آلفای کرونباخ
SDS-R	خود انزجاری فیزیکی	۱۷/۱۷	۷/۳۰	۰/۷۹۳
	خود انزجاری رفتاری	۱۵/۶۲	۵/۷۲	۰/۶۷۹
	کل گویه‌های مقیاس	۳۲/۷۹	۱۲/۰۷	۰/۸۳۹

جدول شماره ۴

جدول ۴- نتایج همبستگی پیرسون بین دو بار اجرا با فاصله دو هفته

متغیر	اجرای نسخه اصلی	اجرای نسخه نهایی
اجرای نسخه اصلی	۱	۰/۸۷
اجرای نسخه نهایی	۰/۸۷	۱

P<0.01

بحث و نتیجه گیری.

هدف پژوهش حاضر ترجمه و هنجاریابی مقیاسی جهت سنجش سازه‌ی خودانزجاری در جمعیت ایرانی بود. در ابتدا، بعد از ترجمه و ارزیابی سوالات و سنجش روایی صوری، نتایج تحلیل عاملی نشان داد که ابزار فارسی نیز همانند نسخه‌ی انگلیسی آن دارای دو عامل فیزیکی و رفتاری می‌باشد؛ با این تفاوت که در نسخه‌ی انگلیسی یک عامل عمومی (سوالات آن بر روی هر دو عامل فیزیکی و رفتاری دارای بار عاملی هستند) نیز وجود دارد که به دلیل پایین بودن بار عاملی آن و همپوشانی با دو عامل دیگر در نسخه‌ی انگلیسی، کنار گذاشته شد. همچنین، نشان داده

شد که ابزار دارای اعتبار همزمان (همگرا) با مقیاس افسردگی بک و مقیاس حساسیت انزجاری DPSS می‌باشد. بعلاوه، بین مقیاس شادکامی آکسفورد و مقیاس SDS-R رابطه‌ای منفی مشاهده شد و این نشان از استقلال مقیاس و اعتبار واگرای آزمون دارد. افزون بر این، همبستگی گویه‌های دو عامل و بالاتر بودن خودانزجاری در خانم‌ها، موضوعی که در مورد انزجار مرکزی و اصلی مشاهده شده است، نشان از اعتبار سازه‌ی مناسب ابزار داشت.

نتایج نشان داد بین نمره کل SDS و مؤلفه‌های آن (خود انزجاری فیزیکی و رفتاری) با BDI و DPSS همبستگی

بدست آمده نشان می‌دهد که SDS-R از همسانی درونی بالایی برخوردار است. همچنین، ضریب همبستگی پیرسون بین دو بار اجرا (به فاصله دو هفته) معنادار به دست آمد. به طور کلی نتایج نشان می‌دهد که نسخه‌ی نرم شده‌ی SDS-R از پایایی و روایی قابل قبولی برخوردار می‌باشد.

در کل، با توجه به اهمیت روزافزون این نوع هیجان در رشد فردی و حتی در پدیدار شدن و حفظ برخی از اختلالات روانشناختی (۱۳-۱۷)؛ نمی‌توان خودانزجاری را در شناخت و درمان اختلالات روانی نادیده گرفت. برای شناخت و مداخله موثر در زمینه‌ی خودانزجاری نیاز به یک تست موثر برای سنجش احساس می‌شد. در همین راستا، نتایج تحقیق حاضر نشان داد که تست SDS-R شرایط قابل قبولی را برای سنجش این سازه دارد. امید است که در تحقیقات آینده در زمینه‌ی خودانزجاری موثر واقع شود.

محدودیت‌ها و پیشنهادات پژوهش (در صورت وجود)

با توجه به شکل و ساخت نظری این سازه، پیشنهاد می‌شود از این ابزار در سنجش پژوهشی و ارزیابی کلینیکی اختلال‌های مربوط مانند اختلال شخصیت مرزی و هم‌جهت (افسردگی، اختلال خوردن) استفاده گردد.

همانطور که قبلاً ذکر شد خودانزجاری حوزه‌ی تحقیقاتی تقریباً بکری می‌باشد؛ بنابراین این حوزه پتانسیل بالایی برای تحقیقات دارد.

- در ابتدا پیشنهاد می‌شود که در تحقیقات هنجاریابی آینده در این زمینه، افراد تمام گروه‌های سنی به تعداد کافی حضور داشته باشند تا پایایی و روایی ابزار افزایش یابد. همچنین نیاز به ابزار و شیوه‌هایی برای سنجش این سازه در افراد پایین‌تر از ۱۸ سال می‌باشد.

- همچنین، بررسی‌ها حاکی از این امر است که رابطه‌ی شیوه‌های فرزندپروری و انواع دلبستگی مشتق از آنها نیز با شکل‌گیری خودانزجاری و مکانیسم این رابطه و نحوه‌ی تاثیرات آن مشخص نیست. ادا پیشنهاد می‌شود برای شفاف‌تر شدن جایگاه نظری این سازه، همبستگی آن با متغیرهای مطرح مورد ارزیابی عمیق قرار داده شود؛ چرا که این رابطه می‌تواند در نهایت در زمینه‌ی روایی و اعتبار سازه

مثبت و معناداری وجود دارد؛ بنابراین می‌توان گفت: ضرایب همبستگی پایین‌تر از متوسط حاکی از استقلال SDS-R با BDI و DPSS و درعین حال ارتباط معنادار، اما جزئی بین آنهاست. به عبارت دیگر، همراستا با یافته‌های پیشین (۳۱) در این مطالعه نیز نشان داده شد که خودانزجاری با افسردگی ارتباط معناداری دارد. به علاوه، خودانزجاری با حساسیت انزجاری کلی نیز ارتباط دارد که در مطالعات پیشین نیز به این مهم اشاره شده است (۴، ۱۳، ۳۲، ۳۳). لذا، با توجه به این امر، ابزار دارای اعتبار همزمان نیز می‌باشد. همچنین، یافته‌های این پژوهش با تحقیقات پیشین مبنی بر ارتباط منفی خودانزجاری با شادی و ارتباط مثبت آن با افسردگی (۳۱)، همراستا می‌باشد.

در یافته‌های مربوط به تحلیل عاملی ذکر گردید که گویه‌های ۷، ۹ و ۲۲ حذف شدند؛ به نظر می‌رسد که گویه‌ی ۷ انزجار کلی را می‌سنجد و به محرک‌هایی غیر از خود اشاره دارد و بر روی عامل دیگری دارای بار می‌باشد. گویه‌ی ۹ نیز می‌تواند به دلایلی غیر از انزجار روی دهد؛ برای مثال به دلیل ترس؛ بنابراین روی عوامل مختلفی می‌تواند دارای بار عاملی باشد. سوال ۲۲ نیز از بار و معنای فرهنگی مستثنی نیست و بنابراین بر روی دو عامل فیزیکی و رفتاری دارای بار عاملی مکفی نبوده است. بعلاوه، قرارگیری گویه‌ها بر روی دو عامل در نسخه‌ی فارسی نیز تغییر کرده است؛ به طوری که گویه‌های ۱، ۵، ۸، ۱۲، ۱۵، ۱۹، ۲۱ بر روی عامل فیزیکی و گویه‌های ۲، ۳، ۱۱، ۱۴، ۱۸ بر روی عامل رفتاری قرار گرفته‌اند؛ به عبارت دیگر، گویه‌های ۱ و ۵ که در نسخه‌ی انگلیسی جزو گویه‌های متقاطع می‌باشند در نسخه‌ی فارسی بین گویه‌های عامل فیزیکی قرار گرفته‌اند و از بین گویه‌های عامل رفتاری، گویه‌ی ۲۲ حذف و گویه‌ی ۲ به آن اضافه شده است که در نسخه‌ی انگلیسی، جزو گویه‌های متقاطع می‌باشد. چنین تغییراتی احتمالاً بیشتر ناشی از معنای خاص فرهنگی هر گویه می‌باشد که مدت‌ها پیش توسط محققین مورد اشاره قرار گرفته است (۱۳).

از طرف دیگر، نتایج نشان داد بین خود انزجاری فیزیکی و رفتاری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ بدین معنی که هر دو مقیاس سازه‌های مشابه را می‌سنجند. این نتایج نشان می‌دهد که ابزار دارای روایی سازه‌ی مناسب می‌باشد. بعلاوه، در خصوص پایایی، همراستا با نتایج پاول و همکارانش (۱۳) در مورد نسخه‌ی انگلیسی، آلفای کرونباخ

URL: [http://jcpkhuacir/article-1-3314-fahhtml\(persian\)](http://jcpkhuacir/article-1-3314-fahhtml(persian)). 2021;8(4):29-40.

.8 Rozin P, Haidt, J., & Fincher, K. (2009). . From oral to moral. Science. 2009.

.9 Miller WI. The anatomy of disgust. Cambridge, MA: Harvard University press. 1997.

.10 Davey GCL, MacDonald, B.A., & Brierley, L. The effect of disgust on

anxiety ratings to fear-relevant and fear-irrelevant stimuli. Journal of Anxiety

Disorders. 2008.

.11 Deacon B, & Olatunji, B.O. Specificity of disgust sensitivity in the

prediction of behavioral avoidance in contamination fear. Behaviour

Research and Therapy. 2007.

.12 BO Olatunji DM. A cross-cultural perspective on disgust. 2009.

.13 Powell PA, Overton, P. G., & Simpson, J. The revolting self: an

interpretative phenomenological analysis of the experience of self-disgust

in females with depressive symptoms. Journal of Clinical Psychology. 2014.

.14 Knowles KA CR, Armstrong T, Olatunji BO. Cognitive mechanisms of disgust in the development and maintenance of psychopathology: A qualitative review and synthesis. Clinical Psychology Review. 2018;69:30-50.

.15 Coyle E KT, Summers A, Power M. . Emotions and emotion regulation in survivors of childhood sexual abuse: the importance of "disgust" in traumatic stress and psychopathology. European Journal of Psychotraumatology. 2014;5:23306.

.16 Stasik-O'Brien SM SJ. The role of disgust in body image disturbance: Incremental predictive power of self-disgust. Body Image. 2018;27:128-37.

.17 Neacsu AD, Fang CM, Rodriguez M, Rosenthal MZ. Suicidal Behavior and Problems with Emotion Regulation. Suicide & life-threatening behavior. 2018;48(1):52-74.

و اساس نظری آن کمک کننده باشد.

سپاسگزاری (در صورت وجود)

از معاونت پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز و اساتید و دانشجویان گرامی که مرا یاری و راهنمایی کردند و همچنین از تمامی شرکت کنندگان در این پژوهش کمال تقدیر و تشکر را دارم.

منابع

.1 Ramezanzadeh F MA, Mohammadkhani S. . Effectiveness training emotion regulation skills in executive function and emotion regulation strategies of adolescents at risk. JCP URL: [http://jcpkhuacir/article-1-2232-fahhtml\(persian\)](http://jcpkhuacir/article-1-2232-fahhtml(persian)). 2014;2(2):37-45.

.2 Seyedeh Haedeh Karimi Yousefi AA, Seyed Mosa Kafi, AbbasAli Hossein Khanzadeh. Comparing the affective and emotional temperaments in students with and without self-harm behaviors. Journal of Clinical Psychology & Personality. 2021;19.{Persian}

.3 Haidt J, McCauley, C., & Rozin, P. Individual differences in sensitivity to

disgust: A scale sampling seven domains of disgust elicitors. Personality and

Individual Differences. 1994;16(5):701-13.

.4 Tybur JM, Lieberman D, Griskevicius V. Microbes, mating, and morality: Individual differences in three functional domains of disgust. Journal of Personality and Social Psychology. 2009;97(1):103-22.

.5 Olatunji BO, Sawchuk CN. Disgust: Characteristic Features, Social Manifestations, and Clinical Implications. Journal of Social and Clinical Psychology. 2005;24(7):932-62.

.6 Biran A, Curtis, V. Dirt, disgust, and disease: Is hygiene in our genes? Perspectives in Biology and Medicine. 2001.

.7 Lohrasbi S MA, Sadeghi M. . Functional Pattern of the Basic Emotion Recognition in Iranian People by CANTAB a Computerized Assessment. JCP

- .28 Ghasemzadeh H MR, Karamghaderi N, Ebrahimkhani N. 192-185 ,21, Psychometric properties of a Persian- Language version of the Beck Depression Inventory second edition: BDI- Persian. *Depression and Anxiety*. 2005.
- .29 karsazi h, mohammad nasiri, turaj hashemi nosrat abad. factorial analysis and elauating inner structure of disgust sensitivity questionnaire. *clinical psychology*. 2016.
- .30 Alipour A, Agah Heris M. RELIABILITY AND VALIDITY OF THE OXFORD HAPPINESS INVENTORY AMONG IRANIANS. *DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY (JOURNAL OF IRANIAN PSYCHOLOGISTS)*. 2007;3(12):287-98.
- .31 Abdul-Hamid S, Denman C, Dudas RB. Self-Relevant Disgust and Self-Harm Urges in Patients with Borderline Personality Disorder and Depression: A Pilot Study with a Newly Designed Psychological Challenge. *PLOS ONE*. 2014;9(6):e9969.6
- .32 BO Olatunji TA, B Ciesielski, B David. The Three Domains of Disgust Scale: Factor structure, psychometric properties, and conceptual limitations. 2012.
- .33 May J. Does Disgust Influence Moral Judgment? *Australasian Journal of Philosophy*. 2014;92(1).41-125:
- .34 Druschel Ba, Sherman MF. Disgust sensitivity as a function of the Big Five and gender. *Personality and Individual Differences*. 1999;26(4):739-48.
- .18 Christal L. Badour MTF. The Role of Disgust in Posttraumatic Stress: A Critical Review of the Empirical Literature *Journal of Experimental Psychopathology*. 2018;9(3).
- .19 Theresa S. the role of self-disgust in non-suicidal self-injury among individuals with personality disorder. university college london. 2016.
- .20 Gilbert P, Clarke, M., Hempel, S., Miles, J. N. V., & Irons, C. Criticising and reassuring oneself: an exploration of forms, styles and reasons in female students. *British Journal of Clinical Psychology*. 2004.
- .21 Schienle A, Leutgeb V, Wabnegger A. Symptom severity and disgust-related traits in borderline personality disorder: The role of amygdala subdivisions. *Psychiatry Research: Neuroimaging*. 2015;232(3):203-7.
- .22 Chu C, Bodell LP, Ribeiro JD, Joiner TE. Eating Disorder Symptoms and Suicidal Ideation: The Moderating Role of Disgust. *European Eating Disorders Review*. 2015;23(6):545-52.
- .23 Ille R, Schöggl H, Kapfhammer H-P, Arendasy M, Sommer M, Schienle A. Self-disgust in mental disorders — symptom-related or disorder-specific? *Comprehensive Psychiatry*. 2014;55(4):938-43.
- .24 Smith NB, Steele AM, Weitzman ML, Trueba AF, Meuret AE. Investigating the Role of Self-Disgust in Nonsuicidal Self-Injury. *Archives of Suicide Research*. 2015;19(1):60-74.
- .25 Hojatollah Farahani RRC. Essentials for Developing and Validating Psychological Scales: Guide to Best Practices. *Journal of Clinical Psychology & Personality*. 2020;17(2).{persian}
- .26 Ypsilanti A, Lazuras, Lambros, Powell, Phillip, & Overton, Paul. Self-disgust as a potential mechanism explaining the association between loneliness and depression. *Journal of Affective Disorders*. 2019(243):108-15.
- .27 PG Overton FM, HS Taggart, GL Bagshaw. Self-disgust mediates the relationship between dysfunctional cognitions and depressive symptomatology. *psycnet ofapa*. 2008.